

13/7/05

**MINISTÉRIEEL BESLUIT HOUDENDE
BESCHERMING ALS MONUMENT, STADS- OF DORPSGEZICHT**

**DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING EN RUIMTELIJKE
ORDENING,**

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001 en 21 november 2003;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juli 2004 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 15 oktober 2004;

Gelet op het ministerieel besluit van 06 mei 2004 houdende ontwerp van lijst van voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 12 mei 2005,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001 en 21 november 2003:

1° Wegens de historische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

Sint-Stephanuskerk, ommuurd kerkhof en toegangstrap, gelegen te Heers (Batsheers), Norbertijnenlaan (Batsh.) ;

bekend ten kadaster:

Heers, 2e afdeling, sectie A, perceelnummer(s) 129, 130A.

2° Wegens de historische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

gesloten hoeve met donjon en aansluitende tuin inmet kastanjeboom, gelegen te Heers (Batsheers), Batsheersstraat (Batsh.) 4;

bekend ten kadaster:

Heers, 2e afdeling, sectie A, perceelnummer(s) 133G, 133K, 133L, 133M.

3° Wegens de historische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

U-vormig hoevetje met aan straatzijde door hekwerk afgesloten erf, gelegen te Heers (Batsheers), Batsheersstraat(Batsh.) 17;

bekend ten kadaster:

Heers, 2e afdeling, sectie A, perceelnummer(s) 143E.

4° Wegens de historische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

L-vormige hoeve met voorerf, gelegen te

Heers (Batsheers), Batsheersstraat(Batsh.) 28, 30;

bekend ten kadaster:

Heers, 2e afdeling, sectie A, perceelnummer(s) 100F, 100P(DEEL), 101C(DEEL).

5° Wegens de historische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

gesloten hoeve van 1799, gelegen te

Heers (Batsheers), Batsheersstraat(Batsh.) 35;

bekend ten kadaster:

Heers, 2e afdeling, sectie A, perceelnummer(s) 166C.

6° Wegens de wetenschappelijke, historische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

kasteelhoeve en kasteelsite de Montferrant, gelegen te

Heers (Batsheers), de Montferrantstraat(Batsh.) 2+4;

bekend ten kadaster:

Heers, 2e afdeling, sectie A, perceelnummer(s) 190G, 198E, 198F.

7° Wegens de historische en sociaal-culturele waarde:

- als dorpsgezicht:

dorpskern en landelijke omgeving van Batsheers, gelegen te

Heers (Batsheers), Batsheersstraat(Batsh.) ; Norbertijnenlaan(Batsh.) ;

bekend ten kadaster:

Heers, 2e afdeling, sectie A, perceelnummer(s) 100L, 100P(DEEL), 101C(DEEL), 107F, 108H, 115B, 115D, 115E, 116H/2, 118D, 120W2, 120X2, 120Y2, 121A, 121B, 134S, 134T, 134V, 135B, 135C, 135D, 139D, 139G, 141L, 142F, 147E, 148G, 150G, 150H, 153G, 153M, 154R, 154S, 157H, 159E, 162K/2, 163C, 177V, 463D, 463F, 463L, 463N, 486A, 93D, 95E, 97D.

8° Wegens de wetenschappelijke, historische en sociaal-culturele waarde:

- als dorpsgezicht:

omgeving van kasteelhoeve en kasteelsite de Montferrant, gelegen te

Heers (Batsheers), de Montferrantstraat(Batsh.) ;

bekend ten kadaster:

Heers, 2e afdeling, sectie A, perceelnummer(s) 188C, 192A, 197A, 200D, 202A.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Historische en sociaal-culturele waarde van Sint-Stephanuskerk, kerkhof en trap:

De Sint-Stephanuskerk werd gezamenlijk met de reeds als monument beschermde pastorie van Batsheers opgetrokken in 1727-28, ter vervanging van een ouder gebouw, waarvan enkel de huidige basis in silex en kalksteen een gerecupereerd restant zouden kunnen vormen. In de kerk en op het kerkhof bleven daarbij 17de-eeuwse en latere grafstenen en kruisen bewaard, die getuigen van de historiciteit van de site en de intense verwevenheid ervan met het dorp. Het kerkgebouw zelf behield zijn oorspronkelijke verschijningsvorm in een sobere 18de-eeuwse, classicistische stijl. Een wapenstein van abt Frederic Van de Panhuysen accentueert de banden met de norbertijnerabdij van Averbode, die vanaf 1416 het kerkelijk patronaatsrecht en de tienden van Batsheers in handen had en nog tot 1833 de dorpspastoors leverde. Kerk- en pastorijsite horen niet alleen historisch en stilistisch samen, maar vormen ook een samenhangend en beeldbepalend geheel, het letterlijke en figuurlijke centrum van het dorp.

Historische en sociaal-culturele waarde van gesloten hoeve met donjon en tuin met tamme kastanje:

De hoeve wordt al in zijn gesloten constellatie weergegeven in de 17de-eeuwse eigendomsatlas van de abdij van Averbode (1650-1680), maar het complex is veel ouder, blijkens een goed bewaarde donjon, drie bouwlagen hoog opgetrokken in breuksteen (voornamelijk silex), met een gave zuidgevel, waarin de consoles van de oorspronkelijke dakconstructie bewaard bleven, en een goed bewaarde derde bouwlaag met de oorspronkelijke venstertjes (het oostelijke nog met flankerende vensterbankjes aan de binnenzijde) en restanten van het oorspronkelijke interieur (sporen van een schouw tegen de oostelijke wand en een gotisch getinte nis met driepasmotief in de noordelijke wand). De toren werd enigszins aangepast aan de stijl van de hoeve, die doorheen de 19de en 20ste eeuw herhaaldelijk werd verbouwd en aangepast, zonder evenwel wezenlijk de basisstructuur en volumetrie van het oude complex te hebben aangepast.

Het complex is beeldbepalend ingeplant aan de rand van het dorp, en wordt omgeven door een gedeeltelijk ommuurde, gedeeltelijk omhaagde tuin, waarin vooral een monumentale, solitaire tamme kastanje het vermelden waard is.

Historische en sociaal-culturele waarde van U-vormige hoeve Batsheersstraat 17:

De hoeve wordt behoudens een achterwaartse uitbreiding al in zijn huidige, U-vormige constellatie weergegeven op de Ferrariskaart (1771-77), en behield een 18de-eeuwse verschijningsvorm als baksteenvolume met getoogde muuropeningen in kalkstenen omlijsting met sluitsteen, de deur met neuten en deurkalf, de vensteromlijstingen met sponningbeloop. Het complex, bestaande uit een woonhuis en stalvleugel omheen een erf met mestvaalt, behield pittoreske details als de bepleistering van erfzijde- en straatgevels en ijzeren hekwerk dat de open straatzijde van het erf afsluit. De hoeve is beeldbepalend ingeplant op een straathoek en vormt als voorbeeld van een eenvoudiger boerderijtype een authentiek en representatief onderdeel van de dorpskern van Batsheers, die in de loop der eeuwen goed zijn oorspronkelijke structuur en omvang wist te behouden.

Historische en sociaal-culturele waarde van L-vormige hoeve Batsheersstraat 28-30:

De hoeve wordt al weergegeven op de Ferrariskaart (1771-77), toen nog U-vormig met open rechterflank, maar was in de *Atlas der Buurtwegen* (1840-44) al geëvolueerd tot L-vorm door het verdwijnen van de straatvleugel. De linkervleugel behield een laat-18de- tot vroeg-19de-eeuwse verschijningsvorm. Het voorste gedeelte van de vleugel, al vanaf de *Atlas der Buurtwegen* weergegeven als een afzonderlijke eigendom, kreeg in de latere 19de eeuw een sierbeplevstering. De achtervleugel werd in een later stadium versteend.

Het complex, gevormd door een woonhuis en stal, bleef als hoeve herkenbaar en vormt als voorbeeld van een eenvoudiger boerderijtype een authentiek en representatief onderdeel van de dorpskern van Batsheers, die in de loop der eeuwen goed zijn oorspronkelijke structuur en omvang wist te behouden.

Historische en sociaal-culturele waarde van gesloten hoeve Batsheersstraat 35:

Blijkens een datumsteen boven de inrijpoort dateert de hoeve in kern uit 1799. Het complex wordt al als gesloten weergegeven in de *Atlas der Buurtwegen* (1840-44), maar linker- en achtervleugel werden in de tweede helft van de 19de eeuw nog verbouwd. De laat-18de- tot vroeg-19de-eeuwse oorsprong wordt niet alleen bevestigd door de poort, maar ook door de stijl van het woonhuis (linkervleugel), een baksteenvolume met rechthoekige muuropeningen in vlakke kalkstenen omlijsting, de deur met deurkalf en latei met druiplijst, de vensteromlijstingen met sponningbeloop. Het complex is beeldbepalend ingeplant op een straathoek, bleef ondanks herbestemming als hoeve herkenbaar en vormt als dusdanig een authentiek en representatief onderdeel van de dorpskern van Batsheers, die in de loop der eeuwen goed zijn oorspronkelijke structuur en omvang wist te behouden.

Wetenschappelijke, historische en sociaal-culturele waarde van kasteelhoeve en kasteelsite de Montferrant:

Het complex vormt het laatste restant van het kasteelgoed de Montferrant, dat een voorgeschiedenis heeft tot 1240 en geleidelijk verviel na het overlijden van Guillaume-Arnold de Montferrant, laatste telg van het geslacht, in 1682. De Ferrariskaart (1771-77) geeft het goed nog weer met een traditionele opperhof-neerhofstructuur met omgrachte partijen, en deze constellatie bestond nog in grote trekken in de *Atlas der Buurtwegen* (1840-44). Van het kasteel resten enkele 19de-eeuwse elementen, waarvan een torenachtig gebouw het belangrijkste is, die mogelijk op oudere structuren teruggaan; de omgevende site kan daarnaast nog belangrijke archeologische informatie bevatten.

De kasteelhoeve is bewaard als semi-gesloten complex, waarvan de rechter- en achtervleugel te associëren zijn met de L-vorm op de de Ferrariskaart. De andere vleugels worden weergegeven vanaf de *Atlas der Buurtwegen*. Enkel de achtervleugel (woonhuis) is nog duidelijk als 18de-eeuws te identificeren: een baksteenvolume met getoogde muuropeningen in kalkstenen omlijsting met sluitsteen, de deur met neuten en deurkalf, de vensteromlijstingen met sponningbeloop; de gevelstructuur verraadt de aanwezigheid van een opkamer. De overige hoevevleugels zijn in latere stadia verbouwd, en meer bepaald de straat- en rechtervleugel zijn mogelijk versteende vakwerkstructuren. De linkervleugel (schuur) werd recenter heropgebouwd, maar omvat een mergelstenen gevelsteen met opschrift *I R D/A O/1737*, ook wel als 1787 te interpreteren.

Historische en sociaal-culturele waarde van dorpskern en landelijke omgeving van Batsheers:

Batsheers is altijd de structuur en proporties blijven behouden die al sinds de 17de eeuwse eigendomsatlas van de abdij van Averbode (1650-1680) worden geregistreerd, met een concentratie van bebouwing ten noorden van de kerk site, aan weerszijden van de Batsheersstraat. De bebouwing is grotendeels authentiek: afgezien van de als monument weerhouden panden Batsheersstraat 17, 28-30 en 35, zijn er ook andere gebouwen, als Batsheersstraat 8 en 19, alsook Kapelstraat 62, die weliswaar zijn aangepast, maar waarvan de huidige verschijningsvorm door historische voorgangers is geconditioneerd. Doordat een buffer van uitgestrekte, glooiende landbouwpercelen bewaard bleef, en de uitvalswegen niet wezenlijk zijn aangetast door uitwaaiende lintbebouwing, behield Batsheers een uitgesproken dorps en geïsoleerd karakter. Het samenspel van bebouwing en landelijke omgeving is tot slot van een uitgesproken beeldbepalende waarde.

Wetenschappelijke, historische en sociaal-culturele waarde van omgeving van kasteelhoeve en kasteelsite de Montferrant:

De onmiddellijke omgeving van hoeve en kasteelsite de Montferrant behoort mee tot de kern van het oorspronkelijke kasteelgoed, heeft als dusdanig een zeker archeologisch potentieel, en draagt los daarvan bij tot het beeld van een enigszins van de dorpskom geïsoleerd landgoed, dat daarbij zijn oorspronkelijke agrarische functionaliteit behield. Het geheel is tot slot van een uitgesproken beeldbepalende waarde.

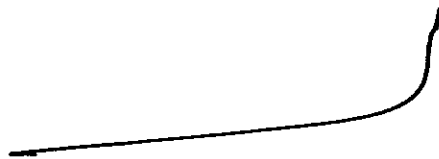
Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

- A. De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994).

Brussel,

13 JUL 2005

Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening,

Dirk VAN MECHELEN